

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз ОК 1/2024
01.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Светланае Томић Јокић, председника већа, Бојане Пауновић, Милене Рашић, Александра Степановића и Бате Цветковића, чланова већа, са саветником Сањом Живановић, записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног, адвоката Маје Ковачевић Томић, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К По1 107/2022 од 21.12.2022. године и Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1 По1 6/23 од 10.11.2023. године, у седници већа одржаној дана 01.02.2024. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Маје Ковчевић Томић, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К По1 107/2022 од 21.12.2022. године и Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1 По1 6/23 од 10.11.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К По1 107/2022 од 21.12.2022. године окривљени АА оглашен је кривим због кривичног дела примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ и осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године, у коју му се урачунава време проведено у притвору од 10.01.2020. године до 06.03.2020. године. Истом пресудом, на основу члана 367. став 7. КЗ, од окривљеног АА одузет је примљени поклон у износу од 10.000,00 евра, а на основу чланова 78, 79. став 1. тачка 5), 80 став 1. и 4. и 85. КЗ, изречена мера безбедности забрана вршења позива, делатности и дужности везаних за располагање, коришћење, управљање или руковање туђом имовином или чување те имовине у трајању од 3 (три) године од дана правноснажности пресуде, с тим што се време проведено у затвору не урачунава у време трајања ове мере.

Пресудом Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1 По1 6/23 од 10.11.2023. године одбијене су као неосноване жалбе Тужиоца за организовани

криминал, окривљеног АА и његових бранилаца, адвоката Маје Ковачевић Томић и адвоката Ивана Нинића, а пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К По1 107/2022 од 21.12.2022. године потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости благовремено је поднела бранилац окривљеног АА, адвокат Маја Ковачевић Томић, због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП и повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд одреди да се извршење правноснажне пресуде одложи, усвоји захтев за заштиту законитости, укине у целини побијане пресуде и предмет врати на поновно одлучивање првостепеном или другостепеном суду и нареди да се нови поступак одржи пред потпуно измењеним већем или преиначи у целини побијане пресуде тако што ће окривљеног АА ослободити од оптужбе.

Врховни суд је примерак захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног доставио Врховном јавном тужиоцу, у складу са чланом 488. став 1. КЗ, и у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештавања Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, па је након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован.

Бранилац окривљеног АА, адвокат Маја Ковачевић Томић, захтев за заштиту законитости подноси због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП истичући да се побијане пресуде заснивају на доказима на којима се по одредбама Законика о кривичном поступку не могу заснивати, а без којих не би биле донете исте пресуде.

Према наводима захтева, незаконити докази су „налази Националног центра за криминалистичку форензику МУП РС, број 03.2.11.8.2 СП 2/20, 03.2.11.8.2 СП 3/20, 03.2.11.8.2 СП 4/20 и 03.2.11.8.2 СП 5/20“ о садржају меморија мобилних телефона и СИМ картица окривљеног АА и осуђених ББ, ВВ и ГГ и то: меморисаних контаката, одлазних, долазних и пропуштених позива, садржаја SMS и MMS, комуникација остварених путем електронске поште и апликација „Viber“, „Signal“ и „WhatsApp“, фотографија, докумената, текстова, видео и аудио записа, обзиром да су прибављени без наредбе суда, односно супротно одредби члана 152. став 3. ЗКП, којом је прописано да претресање уређаја за аутоматску обраду података и опреме на којој се чувају или се могу чувати електронски записи, предузима на основу наредбе суда, о чему говори и став Врховног касационог суда изражен у одлукама Кзз 928/2017 и Кзз 1344/2019. Како је, у конкретном случају, такво претресање предузето без наредбе суда, то су, према мишљењу браниоца, наведени налази прибављени у супротности са Закоником о кривичном поступку и на њима се не може заснивати судска одлука. Побијана пресуда првостепеног суда, према наводима захтева, заснована је управо на овим доказима јер је суд одбрану окривљеног АА ценио у контексту комуникације коју је имао са ДД, директором правног сектора „ЂЂ“ ад, и осуђеним ВВ, и то на страни 49. и 50. образложења пресуде (sms и „Viber“ поруке), цитирајући на страни 28. до 42. образложења, осталу комуникацију порукама између окривљеног, ДД и осуђених ББ, ВВ и ГГ. Другостепени суд, у својој пресуди, оцењује да је реч о незаконитим доказима али налази да је првостепени суд чињенично стање утврдио на основу осталих доказа

изведених на главном претресу, које потом и сам цени анализирајући на страни 8. образложења „константну телефонску комуникацију“ између окривљеног АА и ДД, па бранилац сматра да су и првостепена и другостепена пресуда засноване на незаконитим доказима и самим тим донете уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Маје Ковачевић Томић, по оцени Врховног суда, не могу се прихватити као основани, из следећих разлога:

Из списка предмета произилази да је након донете наредбе о спровођењу истраге против окривљеног АА и др., због постојања основа сумње да су извршили кривично дело примање мита из члана 367. став 1. КЗ и др., Тужилаштво за организовани криминал на основу чланова 113. став 1, 114. став 4, 117. став 1. и 118. став 1. ЗКП, донело четири наредбе Кти 1/20, све од 14.01.2020. године (регистратор број 4 списка Кти 1/20, стране 905 до 916), за вештачење мобилних телефона и припадајућих SIM картица привремено одузетих од:

- окривљеног ГГ, по потврди о привремено одузетим предметима МУП РС, ДП, УКП Одељење за борбу против корупције 03.2.2 број 8/20-НС од 11.01.2020. године,

- окривљеног ВВ, по потврди о привремено одузетим предметима МУП РС, ДП, УКП Одељење за борбу против корупције 03.2.2 број 10/20-НС од 11.01.2020. године,

- окривљеног ББ, по потврди о привремено одузетим предметима МУП РС, ДП, УКП Одељење за борбу против корупције 03.2.2 број 18/20-БГ од 10.01.2020. године, и

- окривљеног АА по потврди о привремено одузетим предметима МУП РС, ДП, УКП Одељење за борбу против корупције 03.2.2 број 24/20-БГ од 11.01.2020. године,

које је поверено овлашћеним службеним лицима МУП РС, ДП, УКП, Националног центра за криминалистичку форензику са задатком да утврди постојање именика или одређене листе контаката, историју одлазних, долазних и пропуштених позива, садржај SMS и MMS, „Viber“, „WhatsApp“ и других апликација које служе за размену порука, разговора и других садржаја, фотографије и видео и аудио записе меморисане у телефонским апаратима, а нарочито између окривљених, уз одређивање рока за подошење налаза и мишљења и упозорење у смислу члана 118. став 1. тачка 8) ЗКП.

Резултати вештачења садржаја мобилних телефона и припадајућих SIM картица, ближе описаних у наведеним наредбама, изнети су у записницима о вештачењу МУП РС, ДП, УКП, Националног центра за криминалистичку форензику и то: број 03.2.11.8.2 СП 4/20 од 23.01.2020. године за окривљеног АА, број 03.2.11.8.2 СП 5/20 од 24.01.2020. године за окривљеног ГГ, број 03.2.11.8.2 СП 2/20 од 27.01.2020. године за окривљеног ББ и број 03.2.11.8.2 СП 3/20 од 27.01.2020. године за окривљеног ВВ, у којима је поступљено у складу са издатим наредбама, уз опис коришћених метода и софтверских пакета којима су прибављени тражени подаци који су већ били меморисани у вештаченим мобилним телефонима, док је комуникација остварена преко апликација „Viber“, „Signal“, „WhatsApp“ и електронске поште, издвојена фотографисањем екрана мобилног телефона (screenshot).

Оптужним предлогом јавног тужиоца Тужилаштва за организовани криминал КтО 68/2020 од 21.09.2020. године, између осталог, окривљеном АА стављено је на терет извршење кривичног дела примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ, за које је побијаним пресудама оглашен кривим и осуђен.

Из изнетог стања у списима предмета, према налажењу овог суда, јасно произилази да утврђивање садржаја мобилних телефона и припадајућих SIM картица окривљеног АА и других, није утврђен претресањем њиховог садржаја у смислу одредбе члана 152. став 3. ЗКП, како то у захтеву за заштиту законитости бранилац окривљеног АА неосновано указује, већ њиховим вештачењем које је одређено и спроведено у складу са одредбама чланова 113. став 1, 114. став 4, 117. став 1, 118. став 1, 121 став 1. и 123. ЗКП.

Према одредби члана 152. став 3. ЗКП претресање уређаја за аутоматску обраду података и опреме на којој се чувају или се могу чувати електронски записи, предузима се на основу наредбе суда и, по потреби, уз помоћ стручног лица.

Уређаји за аутоматску обраду података и опрема на којој се чувају или се могу чувати електронски подаци, у смислу цитиране законске одредбе, неспорно могу бити и мобилни телефони, што произилази и из пресуда Врховног касационог суда Кзз 928/2017 и Кзз 1344/2019, на које бранилац окривљеног АА указује у захтеву. Међутим, овде су мобилни телефони били предмет вештачења одређених наредбама јавног тужиоца током спровођења истражних радњи против окривљеног АА и других, због постојања основа сумње да су извршили кривично дело примање мита из члана 367. став 1. КЗ и друга.

Наиме, јавни тужилац је, у смислу одредби члана 43. ЗКП и 113. ЗКП, имао право и законска овлашћења, да као орган поступка у тој фази кривичног поступка, одреди вештачење мобилних телефона и припадајућих SIM картица окривљеног АА и других, оцењујући да је за утврђивање чињенице које су предмет доказивања потребно стручно знање и вештине а не само утврђивање садржаја телефона. Разлика конкретног предмета у односу на пресуду Врховног касационог суда Кзз 928/2017 јесте да су као незаконит доказ, који је првостепени суд извео током доказног поступка, оцењене фотографије порука са мобилног телефона у склопу криминалистичко-техничке документације, које је полиција сачинила без било какве наредбе, односно пресуде Кзз 1344/2019, где је „извештај о прикупљању података из мобилних телефона и СИМ картица“ МУП РС, оцењен као законит доказ јер је прибављен по наредби судије за претходни поступак, на основу члана 152. став 3. ЗКП.

Неспорно је да се садржај телефона може утврдити и на основу члана 113. ЗКП–вештачењем, а тако и на основу члана 152. став 3. ЗКП–претресањем али ово није од утицаја на одлуку Врховног суда о законитости наведеног доказа.

Сходно наведеном, Врховни суд налази да су записници о вештачењима МУП РС, ДП, УКП, Националног центра за криминалистичку форензику број 03.2.11.8.2 СП 4/20 од 23.01.2020. године, број 03.2.11.8.2 СП 5/20 од 24.01.2020. године, број 03.2.11.8.2 СП 2/20 од 27.01.2020. године и број 03.2.11.8.2 СП 3/20 од 27.01.2020. године, прибављени на законит начин, па се на њима пресуда може заснивати, из ког разлога су супротни наводи захтева за заштиту законитости којима бранилац

окривљеног АА, адвокат Маја Ковачевић Томић, указује на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, оцењени као неосновани.

Бранилац окривљеног АА, захтев за заштиту законитости подноси и због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП истичући да у радњама за које је окривљени оглашен кривим, нема обележја кривичног дела примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ нити било ког другог кривичног дела јер у изреци првостепене пресуде није описана радња извршења, односно да је окривљени „поклон примио у вези са раније извршеном службеном радњом коју је морао извршити-закључењем уговора о заступању од 30.3.2018. године и два анекса овог уговора“.

Врховни суд изнете наводе захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, оцењује као неосноване.

Кривично дело примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ, између осталог, чини службено лице које после извршења службене радње коју би морало извршити у оквиру свог службеног овлашћења, а у вези с њом, прими поклон.

Из изреке побијане првостепене пресуде произлази да је окривљени АА дана 10.01.2020. године, у Београду, у улици ... број ..., у канцеларији број .. у просторијама „БТ Србије“, у стању урачунљивости, свестан свога дела и његове забрањености, чије извршење је хтео, као службено лице које врши јавну функцију на основу решења Владе Републике Србије број ..2017 од 14.08.2017. године, у својству вршиоца дужности генералног директора наведеног привредног друштва, после извршења службене радње коју би морао извршити примио поклон у износу од 10.000 евра, што је у динарској противвредности износило 1.175.912,00 динара, на тај начин што је после закључења Уговора о пружању адвокатских услуга број 1/2018-853 од 30.08.2018. године, Анекса I наведеног уговора број 1/2018-3742 од 07.12.2018. године и Анекса II наведеног уговора број 1/2019-1550/641 од 05.12.2019. године са осуђеним ВВ ради обављања послова заступања и предузимања правних радњи пред судовима и другим органима јавне власти везано за експропријацију земљишта на траси пруге Београд-Нови Сад-Суботица-државна граница и на траси обилазнице пруге око Ниша, дана 10.01.2020. године примио поклон у износу од 10.000 евра од осуђеног ВВ, у чему су му са умишљајем помогли осуђени ББ и ГГ, тако што су створили услове за извршење кривичног дела на тај начин што је ГГ по договору са ВВ, који је претходно обезбедио новац ради предаје окривљеном АА, донео новац из Новог Сада у Београд и дана 09.01.2020. године новац предао ББ ради даље предаје окривљеном АА, на начин описан у изреци пресуде, што је ББ учинио дана 10.01.2020. године, након чега су, истог дана, полицијски службеници од окривљеног АА одузели новац који је тако примио.

Према налажењу Врховног суда, из изреке побијане првостепене пресуде, произилазе сва законска обележја кривичног дела примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ, за које је окривљени АА оглашен кривим, и то како субјективна обележја која се тичу урачунљивости и директног умишљаја окривљеног, који укључује и свест о забрањености дела, тако и објективна обележја, међу којима и радњу извршења која се, у конкретном случају, састоји у томе што је окривљени као службено лице, после извршења службене радње коју би морао извршити-закључење Уговора о пружању адвокатских услуга број 1/2018-853 од 30.08.2018. године, Анекса I наведеног уговора број 1/2018-3742 од 07.12.2018. године и Анекса II наведеног

уговора број 1/2019-1550/641 од 05.12.2019. године, а у вези с њом, од осуђеног ВВ примио поклон-новац у износу од 10.000 евра, у чему су му помогли осуђени ГГ и ББ створивши услове за извршење кривичног дела.

Околност да је окривљени, као службено лице, примио као поклон наведени износ новца управо у вези службене радње коју би морао извршити јасно произлази из изреке обзиром да је наведено да је окривљени АА, в.ф. генералног директора „БТ Србије“ са осуђеним ВВ закључио предметни уговор и два анекса уговора којима је осуђени ВВ овлашћен да заступа привредно друштво и да предузима правне радње пред судовима и другим органима јавне власти везано за експропријацију земљишта, па из координираних радњи, које су након тога предузели осуђени и то ВВ, обезбедио новац у износу од 10.000 евра ради предаје окривљеном АА, окривљени ГГ новац донео из Новог Сада и предао га ББ, а који је новац преузео и предао га окривљеном АА дана 10.1.2020.године, недвосмислено произилази да је окривљени АА наведени новац примио због тога што је управо осуђеног ВВ наведеним уговором и анексима овластио за заступање привредног друштва у поступцима везаним за експропријацију земљишта. Из свих наведених чињеница и околности описаних у изреци првостепене пресуде, по оцени овог суда, произилази постојање узрочно-последичне везе између претходно предузете службене радње коју би окривљени морао да изврши и након тога примљеног поклона, па чињеница да у изреци пресуде радња извршења није формулисана на начин на који бранилац у захтеву указује, није од утицаја на постојање кривичног дела за које је окривљени АА оглашен кривим.

Према томе, радње које је окривљени АА предузео и за које је оглашен кривим, садрже сва субјективна и објективна обележја кривичног дела примање мита из члана 367. став 4. у вези става 2. КЗ, како су то правилно закључили нижестепени судови, па су супротни наводи захтева за заштиту законитости његовог браниоца, адвоката Маје Ковачевић Томић, којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, оцењени као неосновани.

Из изнетих разлога, налазећи да побијаним пресудама није учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП ни повреда кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, на коју се неосновано указује захтевом за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Маје Ковачевић Томић, Врховни суд је на основу члана 491. став.1 ЗКП, одлучио као у изреци пресуде и захтев одбио као неоснован.

Записничар-саветник
Сања Живановић, с.р.

Председник већа-судија
Светлана Томић Јокић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић